

13.8.2020

SP/242/C11.2/2020

SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN

Salassa pidettävä

JulkL24 § 12 k

Julkinen Finanssivalvonnan johtokunnan asiaa koskevan päätöksen julkistamisen jälkeen.

Suomen Pankin lausunto Finanssivalvonnan johtajan päätösesitykseen makrovakausriskien käytöstä

Finanssivalvonta on pyytänyt Suomen Pankkia toimittamaan lausunnon johtajan päätösesityksestä Finanssivalvonnan johtokunnan päätöksentekoa varten.

Finanssivalvonnan johtaja esittää, että Finanssivalvonnan johtokunta päättää:

- *asettaa luottolaitostoiminnasta annetun lain 10 luvun 4 §:ssä mainitun muuttuvan lisäpääomavaatimuksen edelleen 0,0 %:n tasolle ja*
- *olla jatkamatta EU:n vakavaraisuusasetuksen artiklan 458 nojalla asetetun, vakavaraisuuslaskennan sisäisiä malleja soveltavien luottolaitosten asuntoluottojen keskimääräisen riskipainon 15 %:n alarajan voimassaoloa,*

Suomen Pankin lausunto

Suomen Pankki katsoo, että on perusteltua

- *pitää muuttuva lisäpääomavaatimus edelleen 0 prosentin tasolla,*
- *olla jatkamatta vakavaraisuuslaskennan sisäisiä malleja soveltavien luottolaitosten asuntoluottojen keskimääräisen riskipainon 15 %:n alarajan voimassaoloa,*
- *ja lisäksi antaa Euroopan järjestelmäriskikomitean suosituksen täytäntöön panemiseksi yleisen tason suosituksia lainanannosta kotitalouksille kotitalouksien liialliseen velkaantuneisuuteen liittyvien järjestelmäriskien vähentämiseksi.*

13.8.2020

SP/242/C11.2/2020

SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN

Salassa pidettävä

JulkL24 § 12 k

Julkinen Finanssivalvonnan johtokunnan asiaa koskevan päätöksen julkistamisen jälkeen.

1 Taloudellinen tilanne ja makrovakaushälykymät

Koronapandemia hallitsee globaalia talousnäkökymää, ja maailmantalous on ajautunut historiallisen syvään taantumaa. Suomen tärkeimpien kauppakumppanien taloudet ovat kärsineet, mikä on supistanut vientiä. Liikku- mista ja taloudellista toimintaa koskevat rajoitukset ovat iskeneet kotimai- seen kysyntään, erityisesti palveluihin. Toisella vuosipuoliskolla talouden odotetaan toipuvan vähitellen rajoitusten lievennyttyä ja luottamuksen ta- louteen kasvaessa. Suomen Pankin kesäkuun ennusteen mukaan BKT:n ennustetaan supistuvan tänä vuonna noin 7 % ja kasvavan noin 3 % kah- tena seuraavana vuonna. Ennusteisiin liittyy edelleen hyvin suurta epävar- muutta, kun koronapandemia hallitsee globaalia talousnäkökymää ja tautita- paukset ovat maailmanlaajuisesti yhä voimakkaassa kasvussa.

Suomen talouden taantumasta huolimatta monet makrovakauteen liittyvät indikaattorit ovat kevään aikana pysyneet vakaina. Riskit eivät ole merkit- tävästi realisoituneet, vaikka järjestämättömät yritys- ja kotitalousluotot ovat kasvaneet ja asuntokauppa ja asuntolainojen nostot vähentyivät ke- vällä. Asuntojen hinnat ovat kuitenkin pysyneet jokseenkin ennallaan. Ly- hennysvapaat tarjoavat kotitalouksille puskurin tilapäisten tulonmenetys- ten kompensoimiseksi ja niitä on otettukin ennätyskellisen runsaasti. Pankkien kyky lainoittaa kotitalouksia ja yrityksiä on pysynyt hyvänä. Toi- saalta pankkien arvonalentumiset luotoista ja järjestämättömät luotot ovat kasvaneet, mutta ne ovat edelleen hyvin matalia.

Kotitalouksien velkaantuneisuus suhteessa käytettävissä oleviin tuloihin oli vuoden 2020 ensimmäisellä neljänneksellä ennätyskellisen korkealla ta- salla (129,4 %). Velat kasvoivat ensimmäisellä vuosineljänneksellä 4,7 % ja tulot 3,1 % vuotta aiemmasta. Kotitalouksien tulojen odotetaan kasvavan lähivuosina keskimäärin alle 2 prosentin vauhtia, joten velkaantuneisuus suhteessa tuloihin kasvaa edelleen vuosina 2020–2021.

Lomautukset ovat lisääntyneet selvästi enemmän kuin finanssikriisin ai- kaan. Toukokuun lopussa lomautettuina oli edelleen n. 160 000 työllistä, kun vuonna 2009 lomautettuja oli enimmillään noin 60 000. Missä mää- rin lomautukset päättyvät lopulta työttömyyteen, riippuu kysynnän laskun pitkittymisestä ja konkurssien määrästä. Suomen Pankin ennusteen mu- kaan työttömyysaste nousee kuluvana vuonna yli 9 prosenttiin ja laskee vain hieman vuoteen 2022 mennessä. Työllisyysaste palaa vuonna 2022

13.8.2020

SP/242/C11.2/2020

SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN

Salassa pidettävä

JulKL24 § 12 k

Julkinen Finanssivalvonnan johtokunnan asiaa koskevan päätöksen julkistamisen jälkeen.

vuoden 2018 alun tasolle, noin 71 prosenttiin. Työmarkkinoiden heikentyvä kehitys yhdessä kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvun kanssa kasvattaa kotitalouksien velkaantuneisuuteen liittyviä järjestelmäriskkejä.

Muuttuvan lisäpääomavaatimuksen ensisijaisen riskimittarin – yksityisen sektorin luottokannan ja nimellisen BKT:n suhteen trendipoikkeaman – viimeisin arvo oli selvästi negatiivinen (–7,2 prosenttiyksikköä) maaliskuun 2020 lopussa. Täydentävistä riskimittareista rahoitusmarkkinoiden stressi-indeksi reagoi koronavirukseen nopeasti ja nousi huhtikuussa korkeimmalle tasolleen sitten euroalueen velkakriisin. Stressi-indeksi laski touko–kesäkuussa huhtikuun huippulukemista mutta on yhä koholla.

2 Yhteensopivuus muun talouspolitiikan kanssa

EKP arvioi kesäkuussa, että sekä taloudellista toimintaa että inflaatiota koskevat näkymät ovat huomattavasti aiempaa heikommät. Arvioiden perusskenaarion pohjalta euroalueen vuotuisen BKT:n odotetaan supistuvan 8,7 % vuonna 2020 mutta kasvavan jälleen 5,2 % vuonna 2021 ja 3,3 % vuonna 2022. Energian hinnanlasku pitänee kokonaisinflaation hitaana ja myös hintapaineiden odotetaan pysyvän vaihtelevina, kun BKT:n huomattava supistuminen kasvattaa merkittävästi talouden ylikapasiteettia.

EKP:n neuvosto päätti kesäkuussa laajentaa pandemiaan liittyvää osto-ohjelmaa (PEPP) 600 miljardilla eurolla yhteensä 1 350 miljardiin euroon. PEPP-ohjelman laajentaminen keventää rahapolitiikan linjaa entisestään ja helpottaa reaalityalouden ja etenkin yritysten ja kotitalouksien rahoitusoloja, sillä lähivuosien inflaationäkymät arvioidaan nyt pandemian vuoksi aiempaa heikommiksi. Ostoja tehdään joustavasti, eli niitä voidaan ohjata eri aikoina eri arvopaperiluokkiin ja eri maihin. Näin pystytään torjumaan tehokkaasti riskiä, että rahapolitiikan vaikutus ei välittyisi talouteen sujuvasti. EKP:n neuvosto päätti myös tehdä netto-ostoja pandemiaan liittyvässä osto-ohjelmassa vielä ainakin kesäkuun 2021 loppuun saakka. Netto-ostoja jatketaan joka tapauksessa niin kauan, kunnes EKP:n neuvosto katsoo koronaviruspandemian kriisivaiheen päättyneen.

Lisäksi EKP:n neuvosto päätti sijoittaa PEPP-ohjelmassa hankittujen omaisuuserien erääntyessä takaisin maksettavan pääoman uudelleen ainakin vuoden 2022 loppuun saakka. Erääntyvistä arvopapereista luovutaan vähin erin niin, että rahapolitiikka pysyy asianmukaisesti mitoitettuna.

13.8.2020

SP/242/C11.2/2020

SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN

Salassa pidettävä

JulkL24 § 12 k

Julkinen Finanssivalvonnan johtokunnan asiaa koskevan päätöksen julkistamisen jälkeen.

Myös finanssipolitiikassa vaaditaan yhä rohkeaa ja koordinoitua linjaa euroalueen talouden supistuessa huomattavasti. Toimien, joilla pandemian aiheuttamaan tilanteeseen vastataan, tulisi olla mahdollisuuksien mukaan tilapäisiä ja tarkkaan kohdennettuja. Heinäkuussa hyväksytty 750 mrd. euron elvytyspaketti, jolla tuetaan pandemiasta eniten kärsineitä alueita ja sektoreita ja vahvistetaan sisämarkkinoita, luo osaltaan pohjaa kestäväälle elpymiselle lähivuosina.

Raha- ja finanssipolitiikan keskeinen tehtävä talouden äkkipysähdyksessä on vaimentaa negatiivisia kerrannaisvaikutuksia, jotka voivat syntyä konkurssien, työttömyyden lisääntymisen ja rahoitusjärjestelmän häiriintymisen kautta kokonaiskysyntään. Koronakriisin seurauksena myös makrovaikauspolitiikkaa on kevennetty Euroopassa laajasti. Suhdannesidonnaisia riskejä hillitsevä muuttuva lisäpääomavaatimus on poistettu tai sitä on laskettu lähes kaikissa maissa, joissa vaatimuksen alentaminen on ollut mahdollista. Lisäksi kevennystoimenpiteitä on tehty luottolaitosten rakenteellisin pääomapuskureihin sekä asuntoluotonantoon suunnattuihin makrovaikautusvälineisiin.

3 Johtopäätökset

Suomen makrovakauspolitiikan päätöksillä voidaan edelleen helpottaa yritysten ja kotitalouksien rahoitusoloja, välttää reaalitaloudesta lähteneen negatiivisen häiriön muuttuminen rahoitusmarkkinahäiriöksi, ja näin alentaa riskiä että väliaikaisesta taantumasta tulee hyvin pitkäkestoinen.

Vallitsevien talousnäkökymien valossa ja tilanteen poikkeuksellisuuden vuoksi tulee harkita kaikkien käytettävissä olevien keinojen käyttöönottoa talouden toiminnan turvaamiseksi. Viestinnässä on syytä korostaa, että makrovakauspolitiikalla pyritään tukemaan rahoituksen vakaata välittymistä kotitalouksille sekä yrityksille ja että tätä varten jatkuvasti arvioidaan sovellettavien makrovakausvälineiden tarkoituksenmukaista mitoitusta.

Heikot talousnäkökymät puoltavat muuttuvan lisäpääomavaatimuksen pitämistä 0,0 prosentin tasolla. Saatavilla olevien indikaattori- ja tilastotietojen perusteella ei ole myöskään merkkejä siitä, että luottosykli ylikuumenisi lähitulevaisuudessa.

13.8.2020

SP/242/C11.2/2020

SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN

Salassa pidettävä

JulkL24 § 12 k

Julkinen Finanssivalvonnan johtokunnan asiaa koskevan päätöksen julkistamisen jälkeen.

Talouden ja rahoitusjärjestelmän vaimeiden suhdannenäkymien vuoksi ensiasuntolainojen ja muiden uusien asuntolainojen enimmäisluototussuhteet on perusteltua pitää ennallaan 95 ja 90 prosentissa.

Finanssivalvonnan johtokunta päätti kesäkuussa 2017 asettaa luottolaitoskohtaisen 15 prosentin alarajan sisäisiä malleja käyttävien luottolaitosten asuntolainojen keskimääräiselle riskipainolle. Alaraja asetettiin EU:n vakavaraisuusasetuksen artiklan 458 mukaisena kansallisena makrovakaustoimenpiteenä. Toimenpide oli voimassa 1.1.2018–31.12.2019, ja kesäkuussa 2019 voimassaoloa päätettiin jatkaa vuoden 2020 loppuun. Päätösten perusteena olivat asuntoluottojen riskipainojen matala taso sekä riskinäkö-kulmasta että verrattuna riskipainojen tasoihin muissa EU-maissa sekä se, ettei riskipainoissa ole riittävässä määrin huomioitu talouden häiriöitä kriisitilanteessa vahvistavia kerrannaisvaikutuksia.

Asuntolainojen riskipainojen 15 prosentin alarajan voimassaolon jatkamista vuodelta vuoden 2021 loppuun puoltaisi asuntoluotonantoon liittyvät rakenteellisten järjestelmäriskien pysyminen ennallaan tai hieman kohonneena kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvun seurauksena. Riskipainolattia varmistaa asuntolainoille asetettujen luottolaitosten vakavaraisuusvaatimusten riittävyden. Ei ole myöskään merkkejä siitä, että luottolaitosten pääomavaatimukset tai pääomien vähäisyys tällä hetkellä haitallisesti rajoittaisivat laitosten kykyä myöntää lainoja. Lisäksi riskipainolattialla ei arvioida olleen merkittäviä hinta- tai tarjontavaikutuksia asuntoluotonannossa.

Riskipainolattian pieni tosiasiallinen vaikutus pankkien pääomavaatimuksiin puoltaisi myös välineestä luopumista. Maaliskuun 2020 lopussa luottoriskin sisäisiä malleja soveltavien luottolaitosten suomalaisten asuntolainojen keskimääräinen riskipaino oli 18,2 % ilman riskipainolattian huomiointia. Kaiken kaikkiaan riskipainolattian merkityksen arvioidaan olevan jo vähenemässä mikrovalvonnan tehostumisen ja jatkossa myös EU-lainsäädännön uudistusten myötä. Edelleen EU:n vakavaraisuusasetuksen artiklan 458 nojalla asetettuja vaatimuksia tulisi lähtökohtaisesti soveltaa ainoastaan poikkeustapauksissa, jos muilla toimenpidevaihtoehdoilla ei saada torjuttua tai lievennettyä järjestelmäriskejä riittävästi tai jos vaihtoehtojen keinojen kohdentumiseen liittyy ongelmia.

13.8.2020

SP/242/C11.2/2020

SP/FIVA-LUOTTAMUKSELLINEN

Salassa pidettävä

JulkL24 § 12 k

Julkinen Finanssivalvonnan johtokunnan asiaa koskevan päätöksen julkistamisen jälkeen.

Vaikka riskipainolattian voimassaolon jatkamiselle voidaan myös esittää perusteluja, Suomen Pankki puoltaa olla jatkamatta vakavaraisuuslaskennan sisäisiä malleja soveltavien luottolaitosten asuntoluottojen keskimääräisen riskipainon 15 %:n alarajan voimassaoloa, koska koronakriisin aiheuttamien, Suomen talouden ja asuntomarkkinoiden suhdanneluonteisten riskien torjumiseksi ja pankkien luotonmyöntökyvyn tukemiseksi on perusteltua ja johdonmukaista ulottaa luottolaitoksiin kohdistuvien makrovakausvaatimusten kevennykset myös riskipainolattiaan. Asuntoluottojen riskipainolattian hyvin pienen ja lähivuosina entisestään pienentyvän efektiivisen vaikutuksen vuoksi vaatimuksen voimassaolon jatkaminen ei enää ole myöskään välttämätöntä.

SUOMEN PANKKI

Olli Rehn
pääjohtaja

Maritta Nieminen
lakiasianpäällikkö,
johtokunnan sihteeri

Jakelu

Finanssivalvonnan johtokunta, Finanssivalvonnan johtaja, Samu Kurri,
Peik Granlund